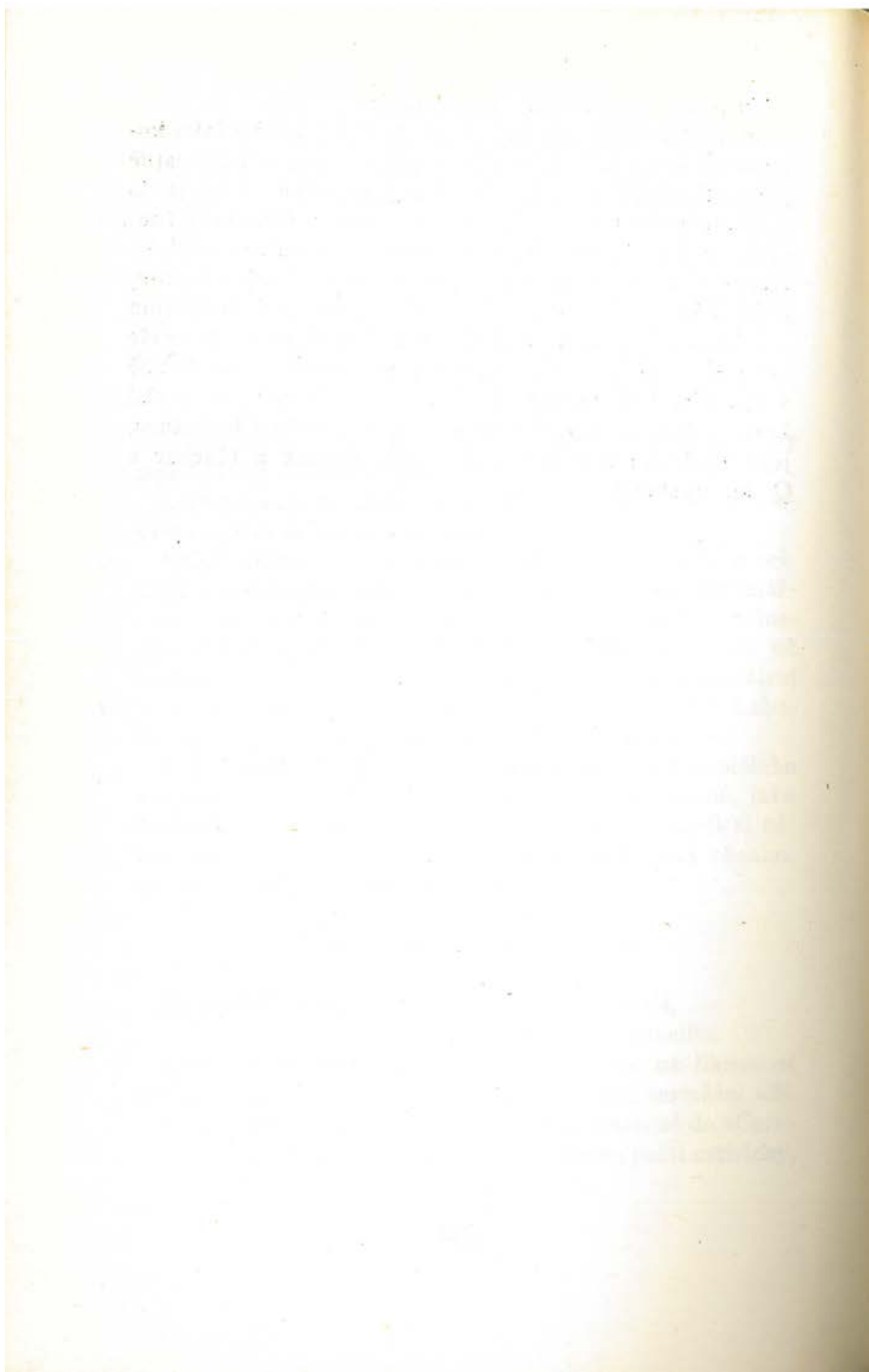

FRAGMENTY

[The text in this section is extremely faint and illegible, appearing as a series of light grey lines and shapes.]

N Á K A Z A

Historie dědiny

I

Na posledních výbězcích Karpat, v tiché krajině západo-
uherské, leží dědina Ágotha. Obklopena mírnými pahorky, 5
příkrčena k vonící, travnaté zemi podobá se pokojnému
dobyččeti. Hory nezadržují jen severní větry a nepohodu,
— hory zadržují tu i čas. Aťsi Evropa doutná, hřímá a
propadá se do bolestných proměn, — zde je zívění a kupa
dřevěných domků přežvykuje roky, které jsou si podobny 10
jako stéblo stéblu. Proto také celá dědina stojí jako od
věčnosti. Její život jde pevným korytem, jde všedně a pracně,
ale jde pevně, neboť jeho síla je násobena setrvačností.

Obyvatelé jsou menší sedláci. Majíce poměrně stejně po
majetku, dovedou se srovnat. Nejsou tak chudí, aby si 15
záviděli, ani tak zámožní, aby lenivěli. Jsou si podobní
v prostém štěstí, které je nejsladší v tom, že dnes je vše
tak jako včera a že tak bude i zítra. Jest to kraj pro sebe,
harmonický, uzavřený a skloubený, — a to ostatní je tu
jen proto, aby nám do toho nic nebylo. 20

Ale svět vynucuje si svoji pozornost. Dědinka Ágotha,
která tak šťastně zůstala pozadu za ostatními městy a dě-
dinami, měla být vrácena do jejich stáda.

Nejprve stane se to tím, že stát vede kolem ní železnici.
Zaplaví kraj podivnými lidmi, kterým vesničané nerozumí 25
a jejichž život je jim strašný. Protože jim kradou drůbež,
počínají nenávidět celou stavbu.

Hospoda je plna trhanů a nad stoly, kde pod svatými
obrázky solidní dýmky oslavovávaly šťastný domov, — tam
huláká všech pět světadílů a chvástá se svým tuláctvím. 30

Dědina churaví a stravuje vše těžce jako zkažený žalů-
dek. Konečně práce v okolí je skončena a všichni cizáci
začínají se vytrácet. O samotě v poli, tři sta kroků od
dědiny přibyl domek a u něho návštějí:

Ágotha — zastávka

340 m n. mořem

Vlak ještě nejedí, ale zabloudilá dědina je vřazena do
pevniny a usměrněna k moři. Už není sama pro sebe.
5 Jsou tu železné koleje. Chtěje nechtěje odvázejí mysle
vesničanů a dědinka, překvapena dálkami, stává se ostý-
chavou, nejistou, jako dítě octnuvší se náhle o samotě.

*

POZNÁMKY

Lačnost života

I. Když jsem šel k lékaři — ulice —; cesta zpět: schody — ulice? — samota.

II. Zradíte-li mě někdy — pocítím to na sobě. Budete-li mi nevěrná — zabijete mě. 5

III. Nur Geduld? — Apatie.

IV. »Či máte snad někoho?«

»Mám.«

Odešel. — Poznala, že dala dost, aby srdce se vyprázdnilo. Dopis, který toho dne přišel, nechala na stole neotevřený. Ráno jej četla, a když dočetla, — nevěděla, co v něm. Viděla jen smědou tvář a — pokorné oči, které se tázaly: Či máte snad někoho? — Už neměla, — už neměla. (Pozor! viz II.) 10 15

V. Toho dne, kdy počalo mu být lépe, nemocnému za stěnou se přitížilo. Jako by zdraví na světě byla jen omezená míra; co jeden nabýval, musel ztratit druhý. Noci, kdy cítíš, že tvoje plíce se utišují jako pták, zatím co druhé bijí prasklým zvonem. Odpustíš? — 20

VI. Krise. 13. VII. pátek. Čekáš — čekáš — nedočkáš.

VII. I uzdravit se mohou jen ti, co mají peníze.

VIII. Balkon. Na místě, kde ležel jsi před 3 měsíci, — leží nový. Vzpomínáš, — jaks toužil po tichu? A přece řveš, hlučíš, zpíváš, že je ti líp. Bezohlednost zdraví? A nemocný leží tobě podoben a podobně myslí: podřezat toho zdravého. 25

IX. Návrat. — V polích mez. Potká je šťastné.

Zdraví měli soucit s tebou. Měj soucit ty se zdravými.

A odstranil se. — 30

(Poslední věta): Vzduch chutnal jako chléb a plíce jako tvrdé, zdravé zuby se do něho zakusovaly.

X. *Schwester* Mary: inženýr zemře jí v náručí. Lampa u země — 50 cigaret — černá káva, hořčice, koňak — spiritismus — kořalka. (Problém »mrtvého města«.) 35

XI. Je možno pro tebe žárlit na jiné muže. Nežárlím. Žárlím *na sebe*, že *tolik* na tebe musím mysliti.

XII. Vzpomínky — mrtvá minulost. Bolí, čím jsou krásnější a konkrétnější. Není síly tvořit život z chvílí přítomných. Zabij vzpomínky! Ach, k tomu je třeba mít: naději. Nechci na tebe vzpomínat, má milá. Bylo by to velmi bohaté a velmi mrtvé (*královská mrtvola*). I z toho nejbědnějšího dne lze přec jen něco postavit. Židle, květiny na stole, nová pokojská služka, — na pomoc!

XIII. Povídka musí mít v kompozici díly dva, komponované na motiv: lačnosti života, a budiž vlastně harmonisací tohoto anarchistického citu.

Lačnost — *σωψροσύνη*.

Středem budiž ona krise u něho (II.).

XIV. Středem budiž ona krise u ní (IV.).

XIV. Nejvroucnější mé přání je: zůstat produktivním. Zůstat kolečkem, jež se hýbe, zoubkem, který zabírá. Jak znám teď životodárnou sílu práce! Je smyslem, cílem i prostředkem života. Mám-li ji, — mohu být vždy spasen. Jí nejvíc jsem člověkem, neboť ona je to hlavně, která spojuje lidi ve vyšší bratrský celek. Neschopnost práce vyřadí tě strašně a jsi sám. Teprve tehdy — bezruký a beznohý — mohl bych přemýšlet na sebevraždu. Myslím, že toto bylo by pro mě nejvyšším utrpením, neboť to, že *patřím* k všem těm lidem a že svoji práci *to cítím a vím*, — to je předpokladem mého života. Zabít se kvůli svým osobním bolestem je čin okamžitého zoufalství. Osobní bolesti jsou dočasné a přemůže je čas a zvyk. Neschopnost práce je choroba věčná a nadosobní. Zde — zabít to málo, co zbývá, — je mužným testamentem. (Dopis Píšovi 14. VIII. 23.)

XV. Dvě bolesti jsou jako dva ranění vojáci. Opírajíce se o sebe, — mohou dojít lazaretu.

XVI. Kapitánské znalosti: Víte, to jsou bonbony od Štěrby, — ale nejsem rád, že jsem je tam koupil, — lepší bývají u Bergmanna. Že na manévrech jich 7 zemřelo, — nevěděl.

XVII. Když jsem měl včera ty hrozné nervové bolesti, zdálo se mi, že mám hlavu do půl naplněnu slzami, protože mi slzy tekly samočinně vždy z toho oka, které bylo níže. A nebyl to *pláč!* 16. IX. 23.

XVIII. »Jde o váš život,« řekl mi dr. Kunsch, abych s poznal, jak strašně málo je můj život můj.

Slunce na obloze slyšíš růst
jak zralý plod, a přetížená větev oblohy
se naklání, — je blízko u tvých úst

BEZ NÁZVU

*Motto: Vší civilizace bylo použito k tomu,
aby se civilizace zničila.*

- I. Zbohatlík na pobřeží Jižní Ameriky.
5 Koupí patent (železo), — vyhodí dělníky. Skupuje pozemky. Je majitelem akcií tuzemské spol. i cizozemské. Jeho patriotismus. Celní válka.
- II. Poráda kapitalistů. Jeho nerozhodnost. 50 % — 50 %. Cizí diplomat. »Nejdřív sedli k sobě jako k šachu, potom se očíhávali jak psi.« Jste vlastenec. (Platím daně.) —
10 Výhoda a smlouva: úkryt pro ponorky. Torpedování přístavu, dělníci — vojáci. — Získá ještě dodávky střeliva. A tak moc peněz dokázala tento mrzký zázrak: že vojáci vyráběli kulky, kterými bude proti nim stříleno.
- 15 III. Napětí. *Výcvik*: (Vaněk). Automobilové neštěstí. *Ultimat*. Lest Aronesova. Voje zastavují se až u města. Strašné krveprolití. Leta války. Setrvačnost hrůzy. Posléze pád. Aronesovy oslavy. Odměna, stavba paláce, — inženýr rádce. *Obava*.
- 20 IV. Lid vrací se domů. Hrůza nacionální nenávisti. Bojí se vyjít a odejít, neboť se mu roztřesou kolena. Obklopen policisty. Všichni lidé by měli být mými strážníky. Zrcadlení souč. Samota. *Felton*. Důvěra. Konečný odjezd. Smrt.

TRAKTÁT O INDIVIDUALISMU,
REALISMU A RELATIVISMU V UMĚNÍ

Umělecký proces je objektivisování subjektivních do-
jmů. Hotové dílo umělecké je takové, které žije mimo
osobu autorovu. Čím žije umění? — Svoji sociální *funkci*. 5
Hodnota jeho neměří se poměrem mezi ním a autorem,
ale poměrem mezi ním a těmi, kdo je vnímají. Neboť
teprve oni dílo vpravdě dotvořují. Kniha stává se knihou,
ne když je napsána, ale teprve tím, že je čtena. Autor
tvoří jen dílo, — jeho hodnotu tvoří kulturní prostředí. 10
Neboť dílo nežije tím, že je tvořeno, ale že je vnímáno.
Na genialitě jednotlivcově pracuje kolektivní průměrnost,
slávu jednoho jména vytvořují tisíce bezejmenných.
Genialita sama o sobě je individual. pověra. Je podmíněna
prostředím. Svět žije, t. j. je v pohybu, a proto umění jedné 15
doby není uměním doby druhé. Greco skutečně počal být
umělcem až tehdy, kdy našel svoji dobu. Je to podivné,
ale bude nám to srozumitelnější na příkladě a contrario.
Kdyby dnes někdo maloval právě tak jako Raffael, přece
jen nebude tomuto století geniem, jako byl Raffael době 20
své. Neboť v tom je tajemství, že týž genius se v každé
době jinak projeví. Že tedy podstatné rysy každému umě-
leckému dílu nedává individuum, nýbrž kolektivum